

Waguilh Ghali

**PIVO U  
BILJARSKOM  
KLUBU**

S engleskoga preveo  
Daniel Bučan

Zagreb, 2025.

*disput*

## DIO I.

*Mi pak smjeramo tomu da budemo  
osobe općenitog... izmišljenog tipa.*

Dostojevski

Promatrao sam kako tetka potpisuje papire. Tri stotine ili više listova stajalo je pred njom lijepo složeno, tajnik je stajao iza nje uzimajući list za listom kako bi koji bio potpisan i slažući drugi, lijepo složen kup potpisanih papira. Između potpisa pogledala je mene. Mora da sam joj smetao.

Svakim se potpisom odricala triju hektara zemlje, a hektar zemlje u našoj zemlji mnogo je novca. Ime će joj se sutra naći u novinama zbog dobrote i širokogrudnosti prema siromasima. A i treba, kad se svega toga odriče.

Imao sam cigaretu, ali ne i žigice. Stavio sam je u usta i pokušao skrenuti tajnikovu pozornost na sebe. Čekao sam, hrabreći se. Odlučio sam čekati dok tetka ne potpiše još deset tisuća funta vrijednosti prije nego što zatražim žigice. Jedan... dva... tri... četiri... otprilike pet tisuća funta; pet... šest... sedam... “Mogu li dobiti vatre, Hassan-efendijo?”\*

\* Arapska imena ostavljena su u obliku u kakvom su u engleskom izvorniku. [Prevoditeljeve bilješke označene su s “op. prev.”, a sve su druge bilješke uredničke – op. ur.]

Tetka me nije čula, a nije ni Hassan-efendija. Nije me čak ni pogledao. Na stolu je stajao upaljač, veliki srebrni Ronson – prava Aladinova lampa. Polako sam se sve više približavao stolu. Još korak i tu sam. Sljedeći tren upaljač mi je bio u ruci. Klik, klik. Ne radi. Tetka je nešto promrmljala Hassan-efendiji. On je zavukao ruku u džep i pružio mi novu kutiju žigica.

Pogledao sam na sat. Devet i dvadeset. Još deset minuta i bit ću tu cijeli sat i pol. Pušio sam. Kup potpisanih papira se povećavao, onaj drugi se smanjivao. Još pedesetak, procijenio sam. Mora da je umorna, jadna žena. Potpisati tisuću papira na dan, a ovo joj je treći dan. Bilo mi ju je žao; žena koja posjeduje deset tisuća hektara o kojima se treba brinuti – ali, srećom, režim joj sada dopušta posjedovati samo dvije stotine. Sjetio sam se kako mi je jednom, u Europi, dala novčanicu od pet funta.

A onda je ušla Marie. Dobra je to duša, Marie, dobra obiteljska prijateljica: pomaže tu i tamo kad imamo prijam, uvijek je tu kad je netko bolestan, uvijek se sjeti svakog rođendana. Ne zna kad je moj rođendan ili rođendan moje majke, ali nikad joj to nismo ni rekli.

“Zdravo, Rame”, reče sjedajući pored mene, “što ćeš ti ovdje?”

“Došao sam posuditi nešto novca.”

Ona ne reče ništa. Ima ona svog novca, a kad si u situaciji u kakvoj sam ja, najbolje je biti otvoren, osobito s onima koji novca imaju. To čini da se osjećate bliži jedni drugima, i sve to, a osim toga nikad ne znaš.

Bilo mi je žao Marie. Vrlo bi rado progovorila; rekla mi da se nada da ću dobiti novac i upitala me zašto mi treba – iznad svega bi me to upitala. Ali njezin je položaj delikatan. Prije dva dana kupila je novi Cadillac i bi-

lo bi vulgarno upravo sad spominjati novac. Pogledao sam je i nasmiješio se.

“Kako ti je majka?” upitala je.

“Vrlo je bolesna”, slagao sam.

To će joj začepiti usta na barem deset minuta. Više me je zanimala tetka koja potpisuje papire. Kako ja to vidim, ako se odriče milijun funta vrijedne zemlje i ne znajući u čiju korist, meni će dati tisuću. Osobito ako dam naslutiti da bih napustio zemlju kad bih imao toliko.

Pogledao sam tetku, zatim sat i napokon Marie.

“Bok, Marie”, rekao sam. “Vrlo-dobro-izgledaš-ka-ko-tvoja-nova-kola?”

Ona me nježno pogleda. “Tako si pažljiv, dragi. Nije loše. Benzin za ona druga toliko me je stajao, naprosto si to nisam mogla priuštiti. Morala sam kupiti nova.”

Kod stola se nešto događalo. S potpisivanjem je za danas bilo gotovo.

“*Tiens*”,\* reče tetka. “Nisam ni primijetila da si ušla, Marie. Uf! Dosta mi je ovog potpisivanja. Mora da si i ti umoran, Hassan-efendijo. Ali to je najmanje što možemo učiniti za te jadničke felahe.” To je bilo dobro. Nastojao sam što sam više mogao izgledati kao felah.

“Pričekaj, Marie, vratit ću se začas.” Tetka je izašla, a za njom Hassan-efendija noseći tisuću listova vrijednih milijun funta; ili možda ne baš milijun, jer prodavala je jeftino, a pred vladom se pravila da zemlju poklanja siromašnima.

“Bok, bok, Marie”, rekao sam opet.

\* Fr. – gle.

[Dijelove teksta u izvorniku na francuskome preveo je Damjan Lalović – op. ur.]

“Reci mi”, upitala je, “jesi li sada u kakvu biznisu?”

Rekoh joj da sam otkrio posve nov način iskorištavanja felaha. Samo mi treba kapital.

“Ne smiješ se šaliti s tim stvarima, dragi”, reče ona.

Tetka se vrati i reče da je kruh poskupio za pola pijajstra. To ih je obje jako pogodilo jer svaki dan kupuju kruh. Pokušao sam biti od pomoći što je više moguće, pa sam im rekao za nekog pekara kojeg poznajem, a koji prodaje kruh na veliko i po težini. Onda sam im rekao kako podgrijati stari kruh u pećnici, ali sam se zbunio pokušavajući oduzeti cijenu plina potrošenog na zagrijavanje pećnice od svote koju bi uštedjele podgrijavajući stari kruh. Htio sam im reći kako iskočiti iz tramvaja kod Abassije ne plativši kartu, ali sam se predomislio. Izašao sam na tren iz sobe i prislonio uho uz ključanicu.

“Budi oprezna”, govorila je Marie tetki, “došao je posuditi novac.”

“Znam, draga. Zato sam ti telefonirala. Neće se usuditi pitati me u tvojoj prisutnosti.”

Otišao sam i pošao u “Groppi”. Pio sam viski i grickao kikiriki promatrajući sofisticiranu publiku i osjećajući se sretnim što mi je tetka odbila dati novac. Pitao sam samo zato što me grizla savjest. Bilo je to nešto što sam morao učiniti, ali sam stalno odgađao. Ubrzo su došli Omar i Jameel, a onda Yehia, Fawzi i Ismail. “Groppi” je možda jedno od najljepših mjesta za ispijanje viskija. Šank je pod velikim stablom u vrtu i tu je zgodan crni barmen koji govori sedam jezika. Popili smo bocu viskija i promatrao sam kako se svađaju tko će platiti.

Platio je Yehia, a onda smo svi zajedno izašli. Svaki od njih ima kola.

Ujutro mi je uvijek malo dosadno jer oni su svi ili na sveučilištu ili rade. Ponekad odem igrati biljar s Jameelom u biljarski klub. Ondje ga možeš uvijek naći – zapravo, on je vlasnik. Išao bih onamo češće da nije Fonta. Kad god sebi predbacim što previše pijem, kažem si da me Font tjera na piće. “Fonte”, rekao sam mu jednom, “reci mi što hoćeš da činim?”

“Bježi, smeće jedno”, odgovorio je. I tako sam otišao u “Groppi” i opet pio viski. Eto, tako je to, premda, naravno, još uvijek čitam *The New Statesman* i *The Guardian*, a moj je primjerak *Tribune* možda jedini koji stiže u Egipat.

“Fonte”, rekao sam jednom kad sam bio dobro podmazan i dobre volje, “Fonte”, rekao sam, “ti si valjda jedini ljutiti mladić u Egiptu.” I nasmijao sam se. To mi se učinilo vrlo smiješnim.

“Idi”, odgovorio je. “Idi i ogrebi se opet kod onih parazita.”

Font se zbog mene zaposlio u biljarskom klubu. Jameel je mislio da se šalim kad sam mu kazao da samo to Fonta može držati dalje od ulice. Zapravo, morao sam mu pokazati Fontu i njegova kolica u Ulici Sakia. Jameel je bio šokiran vidjevši svog starog školskog druga na ulici. Bilo je to sve što sam mogao učiniti kako bih ga spriječio da Fontu ponudi toliko novca da mu dostaje do kraja života. Font bi pljunuo na nj, a mene bi vjerojatno udario.

I eno ga ondje. Prodaje krastavce. Od svih stvari baš krastavce. Naravno, razumio sam to. On je bio Jimmy

12 Porter\*. Zajedno smo gledali predstavu u Londonu, i eto ti njega, u džepu mu diploma, a prodaje krastavce. Bilo je i drugih kolica; salata, luk, sjemenke suncokreta, grah. Zaustavili smo kola pred Fontom i promatrali ga.

“Odlazite”, rekao je.

Rekao sam da želim kupiti krastavaca, ali da ne vjerujem njegovoj vagi.

“Gubi se”, viknuo je. “Razbit ću ti zube ako se ne izgubiš.” (To je tipično za Fonta. S drugim je momcima sarkastičan, ali kad se radi o meni, pobjesni.) Jameel mu je kazao da mu treba netko tko će mu paziti na biljarski klub.

“On je prevelik snob”, rekao sam. “Ne želi da ga se vidi da radi na mjestu na koje bi mogli doći njegovi stari školski drugovi.”

“Zar mislite da mi je stalo do toga što mislite vi idioti”, viknuo je Font. Jameel je tih, smiren momak i rekao mu je da mu zaista netko treba. Font bi možda i pristao da ja nisam bio tu, pa me je pogledao s izrazom “ti prokleti izdajice”.

“Fonte”, upitao sam na engleskom, “što drugi momci s kolicima misle o Virginiji Woolf?”

Nasjeo je i odgovorio mi na engleskom.

“Rugaš im se? Nisu uopće imali priliku pohadati školu, smeće jedno. Je li taj parazit pored tebe ikad

\* Jimmy Porter glavni je lik drame *Look Back in Anger* (*Osvrni se gnjevno*) Johna Osborna iz 1956, inteligentan i obrazovan mladić iz radničke klase, nezadovoljan životom i vrijednostima više srednje klase koju predstavlja njegova supruga Alison.

pročitao ijednu knjigu u životu? Uza sav svoj novac on nije drugo doli debela svinja i neznalica.”

Jameel je tako blag da se uopće nije ljutio što ga se naziva debelom svinjom i neznalicom. No u međuvremenu su se približili i drugi momci s kolicima. Font, koji je bio odjeven po arapski, koji je gurao kolica i govorio engleski, izazvao je njihovu znatiželju. “Što je to? Što je to?” pitali su.

“On je špijun”, rekao sam im i odmah su ga stali prijetći gledati. “Obračunat ćemo se s tim kučkinim sinom”, vikali su. Font od bijesa nije znao što bi. Uvukli smo ga u kola i hitro odvezli.

Ubrzo sam morao izaći iz kola da izbjegnem Fontov gnjev, ali tjedan dana poslije brisao je *Literary Supplementom* biljarske stolove.

Iz “Groppija” sam otišao u biljarski klub. To je prostrana prostorija s debelim sagovima između stolova, sa zgodnim šankom i dubokim kožnim foteljama. Impresivan je u svom suzdržanom luksuzu i čovjek je osjećao da bi loše ponašanje na tome mjestu bilo svetogrđe. U nastojanju da sinu pruži obrazovanje, Jameelov je otac prihvatio poraz i popustio pred sinovom strašću za biljarom te je za nj opremio to mjesto; koje se pokazalo izvrsnim poslovnim potezom. Neobičan je čovjek Jameelov otac. Vjerovali ili ne, iskreni je socijalist, pravi. Ne nekakav bogati “liberal” ni imućni čitatelj lista *The Nation*; ne, on djeluje u skladu sa svojim idejama, i jednom su ga Faroukovi ljudi uhapsili. Često dođe odigrati partiju: visok, vitak, elegantan muškarac francuskog obrazovanja, koji piše pisma francuskom *L'Expressu*.

14 Sviđa mi se dr. Hamza; ustvari, volio bih biti kao on: lijepo odjeven, aristokratski priseban, i s prošlošću zatvorenika zbog socijalističkih pogleda. Nije da mi se *ide* u zatvor, ali bih volio da sam bio. Naravno, Font ne dopušta da se prema njemu pokroviteljski ponaša, a dr. Hamza ne ponaša se pokroviteljski; stoga između njih vlada nekakva simpatija.

Kao što rekoh, otišao sam u biljarski klub. Stao sam iza šanka i gledao Fonta kako usisava sagove. Na njegovu licu stalno je izraz divljenja, što čovjeka tjera da odgovori na nepostavljeno pitanje. Način na koji usisavačem prelazi preko sagova, podignutih obrva i širom rastvorenih očiju, zavlazeći usisavač na nedostupna mjesta između stolova, ostavlja dojam da bi, kad bi samo mogao stroj gurnuti baš u *taj* kut, našao odgovor na bilo što što ga muči.

“Draught Bass, Fonte?”

“Da, dobro.”

Otvorio sam dvije boce egipatskog piva Stella i istočio ih u veliku posudu, zatim sam mućkao tekućinu dok nije ispario plin. Onda sam dodao kap votke i malo viskija. To je bilo najsličnije Draught Bassu što smo mogli postići.

U Londonu pokraj Edgware Rода ima ulica gdje je banda *teddy-boysa*, irskih radnika i ostalih otpadnika običavala kockati na pločniku. Mi Egipćani smo kockari. Gdje god da se Egipćani okupe, možeš biti siguran da će prije ili poslije početi kockati. Ne radi se o tome da hoćemo zaraditi novac ili o nečem takvom, mi naprosto volimo kockati. Lijeni smo i volimo se smijati. Samo kad kockamo, posve smo budni i ozbiljno se tru-